

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/46/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8121205963
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8121205963.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Milana Majerníka a JUDr. Anny Kovaľovej v právnej veci žalobkyne: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v C., D. E. F. G. XX, právne zastúpenej JUDr. Františkom Komkom, advokátom, so sídlom v Prešove, na ul. Hlavnej č. 27, proti žalovaným: 1. Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia v Slovenskej republike, so sídlom v Bratislave, na ul. Pekná cesta č. 17, IČO: 30 845 696, právne zastúpenému F. F. H., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcim v I. J., D. E. K. G. XX/XX a 2. C. C., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcemu v C., na ul. L. B. G. XX, právne zastúpenému: JUDr. Lubomírom Müllerom, euroadvokátom, so sídlom v Českej republike, Prahe 5, na ul. Symfonickej č. 9, o určenie neplatnosti závetov, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 24.06.2022 č.k. 24C 59/2021-71, takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalovaným v 1. a 2. rade sa priznáva voči žalobkyňi náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a žalovaným v 1. a 2. rade priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že poručiiteľka M. N. B., nar. XX.XX.XXXX, ktorá zomrela dňa XX.XX.XXXX, bola sestrou otca žalobkyne. Dňa 21.04.1993 spísala závet formou notárskej zápisnice, ktorým všetok svoj hnutel'ný a nehnuteľný majetok odkázala organizácii Svedkov Jehovových. Dňa 27.05.2003 spísala závet formou notárskej zápisnice, ktorým všetok svoj hnutel'ný a nehnuteľný majetok odkázala žalovanému v 1. rade a pre prípad, že by žalovaný v 1. rade nemohol dediť, ako náhradného dediča ustanovila O. O.. Dňa 02.03.2015 bol spísaný závet formou notárskej zápisnice, ktorým všetok hnutel'ný a nehnuteľný majetok poručiiteľka odkázala žalovanému v 1. rade a pre prípad, že by žalovaný v 1. rade nemohol dediť, ako náhradného dediča ustanovila žalovaného v 2. rade.

Poručiiteľka navštívila svojho zmluvného poskytovateľa zdravotnej starostlivosti dňa 07.08.2020, keby nejavila príznaky duševnej poruchy, ani dekompenzácie celkového psychického stavu.

V období od 20.09.2020 do 25.09.2020 bola poručiiteľka hospitalizovaná na C. N. P. D. H. C. Q. C., kde bola odoslaná po traumatologickom vyšetrení pre akútny stav zmätenosti, ktorému predchádzal kolaps v domácom prostredí s úrazom hlavy. Diagnostický záver bol stanovený ako O. C. O., R. O. A. C. H.. Poručiiteľka bola dňa 25.09.2020 prepustená v zlepšenom stave, bez porúch správania, bez psychotickej

a suicidálnej symptomatológie do ambulantnej starostlivosti. Dňa 07.10.2020 bolo poručiťke vypísané tlačivo odkázanosti na sociálnu službu za účelom umiestnenia do zariadenia sociálnych služieb z dôvodu potreby 24-hodinovej opatrovateľskej starostlivosti a dohľadu.

Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka konania na spravodlivý proces (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 03.07.2013 vydané vo veci IV. ÚS 115/2003).

Neplatnosť právneho úkonu podľa § 38 ods. 1 Občianskeho zákonníka prichádza do úvahy tam, kde účastník právneho úkonu je rozhodnutím súdu pozbavený alebo obmedzený v spôsobilosti na právne úkony. Neplatnosť právneho úkonu podľa § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyžaduje bezpečné zistenie, že účastník právneho úkonu nedokáže posúdiť následky svojho konania alebo svoje konanie ovládnuť (R 4/71).

Nie každá duševná porucha fyzickej osoby, ktorá koná právny úkon, vedie k jeho absolútnej neplatnosti, ale len tá duševná porucha, ktorá robí konajúcu osobu k tomuto právnomu úkonu neschopnou z dôvodu, že nemôže posúdiť následky svojho úkonu alebo svoje konanie ovládnuť. Pokiaľ výpočet okolností tvoriacich skutkový nálež (z ktorého znalec vychádzal pri spracovaní posudku strán ohľadom zistenia duševnej poruchy konajúcej osoby) pre plytkosť popisu informácií nevytvára skutkovú oporu v konkrétne prijatom posudku (odborných odpovedí na súdom formulované otázky), pretože prijatý posudok duševnú poruchu konajúcej osoby (z dôvodu, že nie je in concreto a logicky spojený so skutkovým nálehom) skôr predpokladá, než zisťuje, nie je možné na podklade takéhoto znaleckého posudku pristúpiť k aplikácii § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka (rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 30Cdo/1560/2011).

Okrem obmedzení, ktoré majú trvalý charakter ako obmedzenie a pozbavenie spôsobilosti na právne úkony, Občiansky zákonník pozná aj takzvané dočasné obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Právne úkony môžu byť neplatné už z toho dôvodu, že boli urobené v duševnej poruche aj bez toho, aby bolo treba, aby táto osoba bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony. V tomto prípade ide o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, ktoré trvá po obmedzený čas v prípade, ak osoba vykoná úkon v stave, keby nie je schopná posúdiť následky svojho konania alebo ovládať svoje konanie. Skutočnosť, či osoba konala v stave duševnej poruchy, sa skúma vždy pri každom posudzovanom úkone (alebo navzájom súvisiacich súboroch úkonov). Čas preskúmania duševnej poruchy sa musí viazať na čas vykonania právneho úkonu. Rovnako je potrebné aj skúmanie, či osoba náhodou nekonala v tzv. jasnom okamihu.

Podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán súd posúdil tak, že poručiťka spísala závet formou notárskej zápisnice, ktorý je verejnou listinou, pričom neskorší platný závet ruší predchádzajúci závet. Poručiťka bola v čase spísania závetu plne spôsobilá na právne úkony, v jej zdravotnej dokumentácii sa nenachádza záznam o tom, že by pred rokom 2020 trpela duševnou chorobou.

Nakoľko z vykonaného dokazovania, konkrétne z lekárskej správy ošetrojúceho lekára poručiťky vyplýva, že poručiťka preukázateľne až v roku 2020 trpela duševným ochorením, súd žalobu o neplatnosť závetov spísaných v rokoch 1993, 2003 a 2015 zamietol.

Výrok o trovách odôvodnil ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 C.s.p.

Proti tomuto rozsudku podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobkyňa. Navrhla rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Ako dôvod uviedla, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd nevykonával navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany, ako aj procesného útoku a navyiac rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Zo samotnej zápisnice o pojednávaní zo dňa 24.06.2020 vyplýva, že žalobkyňa s ťažko postihnutým zdravím, ktorým trpí od narodenia a v dôsledku čoho je plne invalidnou dôchodkyňou so 75 % mierou zhoršenia zdravotného stavu, sa osobne so sprievodom dostavila na invalidnom vozíku do pojednávacej miestnosti súdu, avšak na pojednávaní vypočutá nebola, v dôsledku čoho žalobkyni bola odňatá možnosť na spravodlivý proces. Rovnakým spôsobom súd postupoval, ak zamietol návrh žalobkyne na doplnenie dokazovania a to vykonaním znaleckého dokazovania znalcami psychiatrami za účelom vyšetrenia duševného stavu poručiťky a zodpovedania odbornej otázky, či poručiťka v čase spisovania všetkých troch závetov trpela alebo netrpela duševnou chorobou, v dôsledku ktorej by bola nespôsobilá na vykonanie takýchto úkonov.

Z podanej písomnej správy všeobecnej lekárky pre dospelých zo dňa 28.04.2022, ktorú lekárka podávala na základe výzvy súdu vyplýva, že v zdravotnej dokumentácii pacientky je evidovaná prepúšťacia správa z hospitalizácie psychiatrického oddelenia Fakultnej nemocnice s poliklinikou v dňoch od 20.09.2020 do 25.09.2020, kde v objektívnom vyšetrení je popisovaný zdravotný stav pacientky s diagnostickým záverom: O. C. O., R. O., C. H.. Z medicínskeho hľadiska diagnóza chorôb sa určuje v dôsledku analýzy a syntézy klinických symptómov. Choroba netvorí vždy náhodný súhrn symptómov, jednotlivé príznaky choroby sa medzi sebou zákonite spájajú, stretávajú sa v charakteristickom opakovanom spojení. Takéto typické spojenia symptómov sa posudzujú ako syndrómy duševných chorôb. Vyšetrenie a diagnostikovanie psychického stavu u pacienta nespadá do právomoci súdu a ani všeobecného lekára pre dospelých, ale riešenie tejto otázky spadá výlučne do kompetencie špeciálnych lekárov znalcov z odboru psychiatrie, ktorí jediní z odborného hľadiska môžu podať hodnoverný záver o duševnom stave poručiťky v čase pri spisovaní jednotlivých závetov. Jediné znalci psychiatri môžu posúdiť duševný stav danej osoby, najčastejšie retrospektívne, obyčajne po smrti poručiťky, pričom podkladom pre takýto znalecký posudok je lekárska dokumentácia, výpovede svedkov, ako aj skúmanie písma danej osoby.

Z troch duševných chorôb diagnostikovaných v prepúšťacej správe a aj z laického všeobecného pohľadu je zrejmé, že sa jedná o vážne duševné a nevyliciteľné choroby, konkrétne O., pri ktorej ide o globálne oslabenie celej psychickej aktivity predovšetkým o zníženie a ubúdanie intelektových schopností, pričom ubúdanie týchto duševných schopností prebieha počas života, teda takáto choroba nevzniká laicky povedané zo dňa na deň, ale sa vyvíja dlhodobo s progresívnymi účinkami (stupňovaním a zhoršovaním sa samotného ochorenia).

Poručiťka bola H., K., pričom takýto jej osobnostný stav vyplýval z jej zdravotného stavu. Bola od mladého veku depresívna, povahovo nestála, agresívna, čo možno zhrnúť, že dlhodobo od mladého veku mala z psychického hľadiska narušený svoj zdravotný stav.

Nesprávnym je i rozhodnutie o trovách. Pri rozhodovaní o nich sa malo aplikovať ustanovenie § 257 C.s.p. Pre aplikáciu tohto ustanovenia sú naplnené aspekty sociálne a majetkové na strane žalobkyne, ako aj aspekty procesnej situácie vyplývajúce z danosti charakteru konania.

Žalovaní v 1. a 2. rade navrhli rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Odvolačný súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 C.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalobkyne nie je opodstatnené.

Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

Za nesprávny je potrebné považovať názor žalobkyne, podľa ktorého nevykonaním výsluchu žalobkyne ako strany sporu a znaleckého dokazovania znalcami z odboru psychiatrie, bola žalobkyni odňatá možnosť na spravodlivý proces. Akceptovanie akéhokoľvek návrhu strany na vykonanie dôkazov by v konečnom dôsledku znamenalo popretie zmyslu ust. § 185 C.s.p., ktorý je vyjadrením prejednávacej zásady ovládajúcej dokazovanie v Civilnom sporovom konaní, nakoľko Civilný sporový poriadok zvyšuje procesnú zodpovednosť strán v dokazovaní a obmedzuje aktivitu súdu pri navrhovaní a teda aj vykonávaní dôkazov. Z článku 8 Základných princípov Civilného sporového poriadku vyplýva, že je to sporová strana, ktorá je povinná označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podprieť svoje tvrdenie dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu. Princíp hospodárnosti pri postupe súdu v konaní je zdôraznený aj v článku 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku. Preto v Civilnom sporovom konaní je nevyhnutné a opodstatnené, ak súd vyžaduje, aby sporová strana podaný dôkazný návrh zdôvodnila tak, aby bolo možné vopred pred rozhodnutím podľa ust. § 185 ods. 1 C.s.p. a nariadením navrhovaného dokazovania posúdiť, na podporu ktorých jej tvrdení má dôkaz slúžiť, či sa týka skutočnosti, ktorá relevantne súvisí s predmetným konaním, či dôkaz je alebo nie je spôsobilý overiť alebo vyvrátiť tvrdenú skutočnosť, či je alebo nie je vzhľadom na nepochybné dôsledky dokazovania vykonaného inými dôkazmi nadbytočný a tiež, či je reálne dôkaz súdom vykonať (napr. či nie je spojený s neprímeranými časovými alebo inými prekážkami) a teda či jeho vykonanie bude v súlade s princípom hospodárnosti konania.

Dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy a v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon. Žiaden dôkaz nemá predpísanú dôkaznú zákonnú silu (článok 15 Základných princípov Civilného sporového poriadku). Rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 C.s.p.) a nie strán sporu.

Okrem základných princípov je hodnotenie dôkazov upravené v ust. § 191 C.s.p. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Vierohodnosť každého vykonaného dôkazu môže byť spochybnená, ak zákon neustanovuje inak.

Hodnotením dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej vykonané procesné dôkazy hodnotí z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Súd pri hodnotení dôkazov v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi v tom, ako má z hľadiska pravdivosti ten ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa tu zásada voľného hodnotenia dôkazov. Každý vykonaný dôkaz môže byť prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany spochybnený tým, že sa pripúšťa dôkaz opaku dokazovanej skutočnosti. Inak povedané, žiaden dôkaz nedisponuje predpísanou legálnou silou, ktorá by nepripúšťala dôkaz svojho opaku.

Cieľom dôkaznej povinnosti je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom dôkazné bremeno spočíva na strane sporu bez ohľadu na jej procesné postavenie. Nesplnenie dôkaznej povinnosti prináša so sebou také rozhodnutie súdu, ktoré vychádza zo skutkového základu zisteného z dôkazov navrhnutých stranou sporu v opačnom procesnom postavení, než je strana sporu, ktorá nespĺnila alebo nedostatočne splnila svoju dôkaznú povinnosť. Splnenie dôkaznej povinnosti neznamena automaticky unesenie dôkazného bremena. Dôkazným bremenom v spojitosti s dôkaznou povinnosťou sa rozumie

zodpovednosť strany sporu za výsledok konania, ktorý závisí od zistení z navrhnutých a vykonaných dôkazov. V praxi môžu navrhnuté dôkazy vyznieť ako nepoužiteľné zdroje informácií vo vzťahu k uplatnenej súdnej ochrane bez zreteľa na procesné postavenie strany sporu. Zmysel uplatňovania dôkazného bremena spočíva v zabezpečení reálneho uplatnenia základného práva na súdnu ochranu aj v prípadoch, v ktorých sa vykonajú všetky navrhnuté dôkazy a súd napriek tomu nemá jednoznačný skutkový základ pre svoje rozhodnutie. V takom prípade musí rozhodnúť v situácii dôkaznej núdze, ktorej dopad pričíta tej strane, na ktorej predovšetkým podľa predpisov hmotného práva leží dôkazné bremeno, t.j. zodpovednosť za preukázanie skutočností významných z hľadiska hmotného práva.

Z obsahu spisu nepochybne vyplýva skutočnosť, podľa ktorej žalobkyňa nebola prítomná pri spisovaní ani jedného z troch závetov formou notárskej zápisnice v rokoch 1993, 2003 a 2015. Objasniť zdravotný stav poručiťky pri spisovaní týchto závetov tak žalobkyňa ani objektívne schopná nie je. Výsluch žalobkyne ako strany sporu upravený v ust. § 195 C.s.p. tak význam pre rozhodnutie nemá.

Pokiaľ ide o znalecké dokazovanie znalcami z odboru psychiatrie (§ 207 a nasl. C.s.p.), toto by síce mohlo objasniť zdravotný stav poručiťky v čase spisovania závetov, avšak k tomu by znalci mohli pristúpiť iba za predpokladu existencie dostatku podkladov potrebných na vypracovanie hodnoverného znaleckého posudku. V prejednávanej veci však akékoľvek podklady potrebné na posúdenie zdravotného stavu poručiťky z hľadiska jej spôsobilosti na právne úkony chýbajú. Podľa správy R. S. K., všeobecnej lekárky pre dospelých zo dňa 28.04.2022 (č.l. 56 spisu) v zdravotnej dokumentácii poručiťky je evidovaná iba prepúšťacia správa z hospitalizácie zo psychiatrického oddelenia Fakultnej nemocnice s poliklinikou Prešov v čase od 20.09.2020 do 25.09.2020, kde poručiťka bola odoslaná po traumatologickom a neurologickom vyšetrení pre akútny stav zmätenosti, ktorému predchádzal kolaps v domácom prostredí s úrazom hlavy. Stanovený diagnostický záver O. C. O., R. O. A. C. H. bol prijatý až v období hospitalizácie poručiťky v septembri roku 2020, teda viac ako 5 rokov po spísaní závetu zo dňa 02.03.2015, viac ako 17 rokov po spísaní závetu zo dňa 27.05.2003 a viac ako 27 rokov od spísania závetu zo dňa 21.04.1993. Za situácie neexistencie podkladov potrebných na posúdenie zdravotného stavu poručiťky v čase spisovania závetov by nariadenie znaleckého dokazovania bolo nehospodárne.

Čo sa týka námietky o potrebe aplikácie ust. § 257 C.s.p., pri rozhodovaní o trovách s touto nie je možné sa stotožniť. Žalobkyňa ničím nešpecifikovala svoje sociálne a majetkové pomery umožňujúce nepriznanie náhrady trov žalovaným v 1. a 2. rade. Ani okolnosť tvrdená žalobkyňou, podľa ktorej sa jej otec vzdal svojho dedičského podielu k bytu v prospech poručiťky, nie je okolnosťou umožňujúcou použitie ust. § 257 C.s.p. na prejednanú vec.

S prihladnutím na vyššie uvedené odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 C.s.p. rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Zároveň v odvolacom konaní úspešným žalovaným bola priznaná i náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % podľa ust. § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, ods. 2 C.s.p. s tým, že o výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštancie.

Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý

rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).